

PRETI PIRMAJAM MAIJAM

Pāri mūsu dzimtenei šāk jaunā pavasara vēji. Latviešu tauta, saskanīgā gaitā ar visām mūsu zemes tautām, šo pavasari sagaidīja ar jauniem iepriecinošiem panākumiem un darba uzvarām. Pretim Pirmajam Maijam — starptautiskajiem darba laju svētkiem, republikas iedzīvotājai iet darba rosmes pilnā soli, ar izvērstu socialistiskās sacensības karogu, apliecinot savu dedzīgo vēlēšanos — izpildīt piecgadi četros gados. Šis mūsdieni galvenais lozungs dzīļi iemiesots ikvienu padomju cilvēku apzinā, un viņi zina, ka pietiks spēka un gribas, lai to realizētu dzīvē. Viņi zina, ka Lenina-Stalīna neuzvaramās partijas vadībā pārvaramas visas grūtības celā uz lielo tautas mērķi — komunistisko sabiedrību.

Sagaidot Pirmā Maija svētkus, republikas rūpniecību un fabriku strādnieku kolktīvi uzņēmušies jaunas paaugstinātās saistības. Tūkstoši strādnieku uzņēmušies nenogurstot strādā, lai dienu no dienas ceļu darba ražību, izpildītu un pārņemtu plānus, lauztu vecās normas un priekšstatus, iesakotu darba procesos jaunas pāpmērības un metodes. Tas ir grandīzs darbs, un tā mērķis — iet vēl straujākiem soliem uz priekšu, darīt vēl dižāku mūsu dzīvi. Tuvojoties svētkiem, padomju laudis paātrina šo gaitu un gūst ievērojamas nākotnei.

Pirmsmaijs dienās rosīgs darbs notiek mūsu republikas laukos. Par daudzāk rosīgāku to padara tas, ka tur mēs sadzīrdam jaunā zemnieku — kopīgām spēcīgām solus plašajos kolchozu tirumos. Sais soļos vairāk dedzības un pārliecības nekā pagājušajā pavasari: tanis atbalsojas mūsu lauku dzives nākotnei.

Kolektivajās un padomju saimniecībās, MTS un zemnieku saimniecībās izvērtēs rosīgs darbs, lai organizētu un pēc iespējas īsākos terminos pabeigu tu pavasara lauku darbus, nodrošinātu vēl augstāku ražu par pagājušā gada režīmu, godināt izpildītu biedram Stalīnam doto solījumu.

Svarīgs darbs pirmsmaijs dienās jāveic arī mākslas un literatūras, viss kulturas dzives nozaru darbiniekiem.

Latvijas K(b)P Centrālā Komiteja savā lēmumā par gatavošanos Pirmā Maija svētkiem uzstāda prasības skolās, klubos, tautas un kulturas namos organizēt ievērojamāko mākslinieku, rakstnieku satikšanos ar darba laudīni, skolu jaunatni; svētkā dienās plašā mērogā demonstrēt filmas, kas rāda padomju tautas panākumus Stalīna pēckārā piecgades izpildīšanā. Svētkā dienās republikas pilsētās un aprinku centros notiks svētki ar mākslinieciem pāsādarbības kolektīvu piedališanos. Mūsu mākslinieku pienākums rūpēties par pilsētu, rūpniecību, fabriku, sabiedrisko ēku utt. izdalīšanu. Visas tas prasa ievērojamu darbu no kulturas frontes darbiniekiem. Un to sākt vajaga jau tūlit, negaidot ritu.

Apsveicama ir Mākslinieku savienības rīcība. Tās vadībā kombinats «Māksla» organizējis mākslinieku brigades, kurus veikti atsevišķi Rīgas pilsētas lielāko uzņēmumu, sabiedrisko ēku, kā arī rajonu izdalīšanu. Šīs brigades uzsākūs daudz galvaspilsētas rūpniecības uzņēmumu izdalīšanu, izgatavo mūsu valsts un partijas vadītāju portretus un bistes, kā arī rūpniecības pirmiņdnieku gode plāksnes. Pašlaik nepieciešams šo darbu izvērst plāšumā, lai mūsu galvaspilsēta starptautisko darba lauju svētku dienās būtu krāšņa un dala.

Iepriekšējos svētkos bija gadījumi, kad atsevišķi iestāžu un uzņēmumu vadītāji daudzo objektu izdalīšanā bija pieaicinājuši ne māksliniekus, bet daudzās gadījumā cilvēkus, kam nav nekāda sakara ar mākslu. Tas, bez šaubām, nelebīgi ieteikmēja visas pilsētas izskatu.

Pirmā Maija dienās republikas pilsētās un aprinku centros visā krāšņumā jāizskan pāsādarbības kolektīvu mākslai, kam jāpacel Pirmā Maija nozīme, jāiešķūsīma, darba darītāju sirds turpmākumā panākumiem dzīves atjaunošanas un tālākās ceļniecības gaitās. Lai tas tiešām tā arī būtu. Kulturas un izglītības iestāžu republikaniskajai komitejai, ACP Kulturas dalajā organizācijās jānostiprina šie pasākumi, nepieļaujot pašplīši svētku sarīkojumu darbā.

Priekšsvētku dienās visā republikā plāšas strādnieku un zemnieku auditors nokskausēs referatus par starptautiskajiem darba laju svētkiem. PSRS un jauno demokrātisko valstu cīņu par ilgtosu demokrātiju, par visu zemju komunistu cīņu par stingru mieru un tautas demokrātiju, padomju tautas cīņu par piecgades izpildītājiem četros gados, par padomju tautu lielo draudzību un padomju patriotismu, boļševiku partiju kā padomju tautas vadību spēku komunisma ceļniecībā.

Kulturas darbiniekim, māksliniekim un rakstniekiem satiekoties ar rūpniecības uzņēmumu strādniekiem, zemniekiem, skolu jaunatni, blakus mūsu tautas saimniecības ceļniecības jautājumiem jāstāsta par milzīgiem padomju kulturas, zinātnes, mākslas un literatūras sasniegumiem, par kapitalistisko žemu izkurtējušo kulturu, mākslu un literatūru, kam nav nekādu attīstības izredz, ne perspektīva.

Uzstājoties darba laju auditoriju priekšā, mūsu republikas ideoloģiskās frontes darbiniekim jāstāsta par republikas kulturas dzives plākumumu padomju apstākļos, par tās dzīlājām, nesaraugājamām saītem ar tautu, jāaicināt iedzīvotāji arīvien plāšā izvērtēt socialistiskās sacensību ražošanā, aktīvi piešķirt kulturas dzives tālākā veidošanā, nemītīgi celt mūsu socialistiskās dzīmtenes spēku un varenību.

Līdz šim, diemžēl, jākonstatē, ka dala mūsu kulturas, mākslas un literatūras darbiniekiem nav piešķirts izpratuši. Latvijas K(b)P Centrālā Komiteja lēmumā par gatavošanos Pirmā Maija svētkiem, nav parāpējusies rast tiešu saskarīu ar darba laudīni priekšsvētku dienās. Tāds stāvoklis nekavējoties jālikvidē, tas ir radošo organizāciju tiešs uzdevums.

Pirms dažām dienām publicētie PSRS Valsts plāna komitejas pilnvarotā Latvijas PSR ziņojums par mūsu republikas tautas saimniecības 1943. gada pirmā ceturtā plāna izpildīšanu. Šis dokuments stāsta, ka daudzās rūpniecības nozarēs esam gājuši iecīlāki darba darītāji. Tā ir liecībe, ka republikas darba laudīni boļševiku partijas vadībā atdevuši visus spēkus un energiju dzives augšupejai. Pirmsmaijs dienās vini vēl plašāk izvērš savus spēkus, apliecinot kvēlo gribu strādāt padomju dzīmtenes tālākā uzplākumā labāk, apliecinot visas tautas morāli politisko vienību, tās milu uz padomju zemi.

Mākslas, literatūras, kulturas darbinieku uzdevums kāpīnāt darba laju dzīves energiju, iejūsmiņot vīnus vēl varonīgākam darbam, mobilizēt visus spēkus piecgades izpildei četros gados.

Tautas nami un bibliotekas gatavojas 1. Maija svētkiem

Līdz šim tautas namos un kolchozū sarkanajos stūriņos nolasita 1971. lekcija par aktualām temām. Kolchoznieku un individuālo zemnieku saņāksmēs un jautājumu pārrunu vakanās uzstājoties 784 mākslinieciem pāsādarbības pulcējumi. Pavismā pāsādarbības pulcējumi prieķnesumus jau noskatījušies 129 027 apmeklētāji. Sevišķi kups apmeklētāju skaits ir Talsu, Jelgavas, Valmieras, Ventspils, Liepājas un Bauskas aprinku tautas namu koru koncertos. Ārlavas pagasta koris un Talsu aprinku kulturas nama deju kolktīvs ar dziesmu svētkiem sagatavoja programu apciemo visus Talsu aprinku pagastus. Ārlavas un Valdemārpils kori ar izlases sastāvu ar koncertiem uzstājas arī kolchozās. Visi kori līdz svētkiem steidz pabeigt dziesmu svētku repertuāra iestudēšanu.

Jelgavas aprinku tautas namos jau vairākās nedēļas tūkstošiem zemnieku iepazīstās ar pavasara sējai veltītām izstādēm. Tuvākā laikā tamlīdzīgas izstādes, kur uzskatāmi parādīta agrās sējas nozīme augstas ražas iegūšanai, apmeklētājiem būs pieejamas arī Talsu, Liepājas, Aizputes un citu aprinku tautas namos. Bez tam 303 tautas namos iekārtoti stachanovieši un darba pirmiņdnieku stūri. Tajos ar attē-

Literatura un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRĀKSTS

1948. G.

18. APRILIS

Nr. 16 (170)

Latviešu bērnu liktenis aiz robežas

A. LAUVA

Starp vairāk nekā 100 000 nelaimīgo, kas, paklausot hitleriešu un latviešu tautas kangaru propagandai, bet daļēji spaidu kārtā 1944./45. gadā atstāja Latviju, lai dotos bēgāt gaitā uz trešo reichi, — bija daudzi bērni. Un kopā ar saviem vecākiem šie bērni jau 3 gadi dala rūgto likteni būt pieciestīti svešnieki svesā malā, kur tos aiztur un uztur aiz iemesliem, kam nav nekā kopīga ar pašu bēgļu, ar latviešu tautas interesēm. Preistā pīeagušajiem, kuriem angļi un amerikāņi imperialistiski pēdējā laikā piešķiruši «privileģiju» doties vergu darbos (oficiālā valodā to sauc emigrēt) uz Angliju, Belģiju, Franciju, Kanadu un dažām Dienvidamerikas valstīm, bērniem šādas iespējas laupītas. Modernie vērturi atklāti pazīstojuši, ka iecēlošanas vīzis var samēt tikai fiziskam darbam piemēroti baltīji. Līdz ar to traģiskā stāvokli nokļuvašas neskaitāmas ģimenes, kuru apgādnieki kā «piemēroti» sabiedroto «palīdzībai» aizceļojuši uz citām zemēm, atstājot savus piederīgos likteni zinā. Dodoties tālajā cēlā, daudzi tēvi zinā, ka šķiršās no vīnu bērniem ir pēdējā: stāvoklis, kādā atrodas pārkārtīgi un angļu okupācijas varas organi aizturādās bērnu nometnēs rietumā zonā, novilcinot vīnu atgriešanos ar pārkārījumu, ka lūk trūkstot pierādījumi, kā sie bērni ir Padomju Savienības pilsoni. Ne Rīgas un Majoru bērnu namu vadītāju oficiālie pazīnojumi, ne sīkais saraksts par aizvestajiem, kas pilnīgi atbilst angļu zonā esošo bērnu sastāvam, ne arī padomju valdības atkārtotie protesti nav atradusi dzīrdīgas ausis Londonā un Washingtonā.

Lūk, daži dati un fakti par latviešu bērnu veselības stāvokli okupētās Vācijas rietumu zonā:

Hesenes apgabālā 60—80 proc. skolēnu svars ir zem normālā. 30 proc. slimo ar plaušu dzīdzeru tuberkulozi. Vītemberga un Badenēs apgabālā 67 proc. tautskolu skolēnu svars ir zem normālā (no latviešu tautskolu direktoru ziņuma).

Regensburgas nometnē atrodas 357 bērni, no tiem 233 ir svarts zem normālā. 29 rachitiki, 96 — slimo ar plaušu tuberkulozi. 47 — ar kakla tuberkulozi. Ingolštates nometnē — 140 bērni, no tiem — 84 slimo ar plaušu tuberkulozi. Manheimas nometnē — 173 bērni, no tiem 31 slimo ar tuberkulozi. Kaseles-Bertenhauzenes nometnē 1947. g. 23. oktobrī 28,5 proc. bērnu vecumā no 2—5 gadiem slimoja ar tuberkulozi, bet vecumā no 6—10 gadiem — 7,2 proc. (DP nometnē medicīniskās apkalpošanas nodalas dati).

Vēl grūtāk bērnu veselības stāvoklis ir angļu zonā, kur caurmērā vairāk nekā 80 proc. latviešu bērnu nav veseli, un Austrālijā, kur no 350 latviešu bērniem 105 slimo ar plaušu tuberkulozi.

Pēdējā laikā bērnu veselības stāvoklis vēl vairāk paslīgtinājies: ja 1947. g. 1. aprīlī Bavarijā par veselību atzīti 33 proc. bērni, tad pēc vasaras «apčāpā» 1. oktobrī tādu bija vairs tikai 28 proc. Sāja laikā Bavarijā bija miruši 84 latviešu bērni (pārskats par latviešu tautskolu audzēknu veselības stāvokli Bavarijā).

Tie bija sausi skaitli. Bet kāda traģēdija sāpjās aiz katra no šiem drūmajiem procentiem! Tālu no dzīmtenes nīkst un iet bojā bērni, kurus ar atplesītām rokām uzņemtu dzīmtenē, bet kurgkopā ar vecākiem melnai nekārtai spēlei nolēmušas rietumu valdošās apriņķis un vīnu vagari — kara noziedznieki — latviešu DP nometnu administrācija. Trūkst vārdu, lai izteiktu sašutumu par šo laundaru rīcību, un viegīgais, kas mūs mierina, ir apzīna, ka svešumā esošo latviešu taisnīgās prasības piešķirt vīniem iespēju atgriezties dzīmtenē tiks izpildītas, ka reiz pienāks bargas, bet taisnīgas atmaksas stunda, kad latviešu tauta prasis atbildi par savu bērnu noslepkavošanu — gan rietumu imperialistiem, gan latviešu tautas nodevējiem.

Viens no argumentiem, kuru izvirza

S. Gutman's zīm.

Preti bezdibenim...

Dziedu tev, mana tēvija

(Sakarā ar Vladimira Majakovska 18. nāves dienu š. g. 14. aprīli)

Majakovskis savā poezijsā izcēla un pāugstināja padomju cilvēku, vina grību, patstāvību un drosmi. Viņš cīnījās pret visu to, kas mūsu cilvēku apzināja bija parādījusi kā kapitalisma atliekas un sārni. Majakovska augstākais pie-mērs, cīlēkais idejas un «viscīlvēcīgais cilvēks» bija Lēpins. Salīdzinādams laudis ar latvānu, kurām lākta strauum skrejā pieļip pie sānemā daudz dažādu netiru dubju un gliemju, Majakovskis teica:

Es sevi
ar Lēpinu tīru,
lai dots
revolucionārā tātāk.

Majakovskim bija vajadzīgi vārdi «kū pletnes», lai šaustu un iznīcinātu visu lietu un nedēļu socialistiskās tēvijas ceļniecībā. Tādi Majakovska darbi kā «Kalpone», «Pompadura», «Baillgaiss», «Pielēdējs», «Tenketājs», «Liekuļis» ir no konkrētiem avotiem smelētas un uz konkrētiem pamatiem radītas dzejas, kas atmasko birokratus un nelielas padomju sabiedrības.

Drīz vien pēc savas atgriešanās no Amerikas, 1925. gada beigās, Majakovskis piedāļījās disputā par padomju presi. Lūk, vina runas daži pirms vāri, kas nav zaudējuši savu nozīmi ari līdz mūsu dienām, kaut gan daudz kas no tā laika ir izmaiņas:

— Seit daudz runā par to, ka mūsu prese ir galīza. Tā tas, par daiļi, šķita ari man. Bet mūsu presi un mūsu preses intereses es sevišķi sāku cienīt pēc atgriešanās no ārzemēm, pēc tam, kad Amerikā biju salīdzinājis par čūku olām Maskavā, par Vanderbilta dārglietu slavināšanu, par divpadsmit kīnēlu launprātību, kuri gribējuši sariebt diviem amerikāniem utt.

Savā lieļajā poemā «Labī!» dzēnieks apbrīnojami skaidri izteicis dzīmtenes mīlestības un padomju patriotismu jauno jūtu būtību. Bagātajiem «nacionālijiem simboliem» šis cēls jūtas ir svešas un neizprotamas. Dzīmtenes mīlestība nesniedzas un nav pieejama mūsdienu burzumam, kas tikai slēpjās zem nacionālās maskas:

Stieva
un dzīvoklis,
un rēķins tekošais —
lūk, tā ir
tēvija,
paradizes gaiss.

Lūk, «tādas tēvijas» labā bagātnieki ap ārzemju valstu palīdzību organizē Padomju Krievijas blokadi, mērķē badā savus līdzītātiešus, surunājas ar kapitalisma plēsonām par intervenciju, laupa un posta savu dzimto zemi:

Ar svešām
rokām
ogles grābjot,
tēvijas
dūmus
viņi pūš
šād un tad...

N. NIKOLAJEVS-BERGINS

Majakovskis uzrakstīja savu patriotisko poemu pēc tam, kad viņš bija «pārstaigājis gandrīz visu viesmīlē». Majakovskis vēroja amerikanu augsto techniku, bet nemaz neapmūlusa tās priekšā. Padomju zeme tanī lālkā tākā kā nostājas uz socialistiskās industriālizācijas ceļa, bet Majakovskis skaidri saskatīja un redzēja mūsu liešas perspektivas. Viņš cīldina Bruklīnas tiltu:

— Es lepojos ar šo tēraudu jūdzi... Par Nujorkas stacijām viņš runā kā par «vienu no pasaules vislepkākajām ainām». Industrialāja peizažā dzēnieks cienīja lepnuma pilno skaitumu, kas ir cilvēka — radītāja cienīgas. Bet tāds cilvēks visā savā augumā saslejas tikai Majakovska dzīmtenē:

«Bruklīnas tilts. — jā, tas ir kaut kas!». — bet taču:

Mēs
pāri
bezdzībenim
taisni uz komunismu
pārvīzējam tīlīt...

Majakovskis skaidri prata novērtēt kapitalisma techniskos sasniegumus, bet viņš tikpat skaidri redzēja mūsu plānu grandiozitāti, mūsu darbu liešķumu, mūsu «asīm platos, garos solus» un vēl dzīlāk apzinājās padomju sabiedrības priekšrocības un pārākuņu. Savās dzejas un aprakstos viņš protēja asā šķērsgriezumā saskatīt ne tikai debesskrāpju un trestu dzīvīru Ameriku, bet ari to «viens tāvā Ameriku», kur, «15 minutes ejot kājām, bet 5 minutes braucot no mirdzošās 5-tās avenījas un Brodvejas...», atrodas ar visdažādākajām atliekām piebērtas mēslu kastes, no kurām nabagi izlasa laukā vēl galīgi neagrāuztos kaulus un citus atrītumus...»

«Mama Amerikas atklāšana» — tā dzēnieks ar viņam piemitošo dzīlo humora ižūtu nosauca šos savus aprakstus, kuros viņš atmaksāja burzujas melīgo plāpāšanu par preses brīvību un kuros viņš tikpat skaidri parādīja kapitalistiskās pasaules morales liekulību un pērkamību, sacīdams, ka «Nav tādas naudas, ar kuru varētu pārpirkt jau pārēdo žurnalistu...»

Ar naidā jūtām un riebumu sirdī dzēnieks katrā soli sastopas un atduras pret tādu faktoru amerikanu sadzīvē kā cilvēka cīņas nīcīšanā. Sevišķu sašutumu dzēnieks izraisa sievietes stāvoklis burzuziskajā sabiedrībā. Šīs sajūtas bija par iemeslu ievērojamam līrisku dzēju cīklam. Nekas nav izmaiņas kopš tā laika, kad Majakovska vienā no savām vislepkākajām dzīmē rakstīja par negerīti mati, kas savas bāda mīrīšošās ģimenēs labā bija pārdevusi sevi, izvīrtušajam misteram Swiftam un reizē ar doliariem dabūjusi briesmīgu slimību. Kontrasts ar savu, ar Majakovska dzīmto zemi, kur sieviete jau sen ir kļuvusi par socialistiskās sabiedrības līdzītēju locekli, par viņa briesmās pārveidototo laužu dzīvi, ižūtas:

Ar svešām
rokām
ogles grābjot,
tēvijas
dūmus
viņi pūš
šād un tad...

1. KĀ VĒJA NORAUTAS LAPAS...

Jūs esat tā kā lapas,
Ko vējš ir atrāvis.
Kur jūsu balsts un pieturs?
Dzīvs sakars izīris.

Rainis

Pagājušā gada augustā «Latviešu ziņas» kādā rakstā, vērtējot latviešu DP literatūru Vācijas rietumā zonās, saskaņā tajā trīs galvenās pamatlīnijas: atstātās dzīmtenes un tur pārtrauktās dzīves tēlojumi, «trimdas» dzīves tēlojumi un, beidzot, — neutrāli temati (vēsturisku personu un notikumu tēlojumi, geografiski apraksti utt.). Šīs iedalījums mums būtu tikai jāpapildina, un proti: pirmajā gadījumā tās ir rīgas pēc dzīmtenes, pēc dzīmītajām pilsetām un mājām, otrajā — vienītibā, tukšuma, izmūsma, dzīves apnīkuma, bezcerības ižūtas, un trešajā — bēgšanas no necīšamās dzīves īstības pagātnē, eksoptikā, kriminalistikā. Galu galā — ari šīs iedalījums mūs neinteresē. Mūs interesē tas, kā šī literatūra atspogulo pašu rakstītāju un svešumā pārveidototo laužu dzīvi, ižūtas, pārdevījumus.

Mēģināsim iestāties šāi literatūrai. Sākums ar Franci Murānu — ne tāpēc, ka viņš būtu izcilākais «dīpišu» plējādā, bet gan tāpēc, ka viņš kādā savā sacerējumā» atklātāk par cītemi, tuvāks patiesībai, vairsīgāk: tāpēc, ka vina liktenis — tas ir dažu tūkstošu latviešu cilvēku liktenis, kuri vēl ūdenī min svešu celu dublus un nevar atrast celu atpakaļ uz dzīmteni.

Tātad: reiz bija zēns — Francis Murāns. Viņš milēja stāvēt Dzintara jūras krastā un, raugoties tās zilganajās tālēs, klausoties tās kāpu priežu ūkās, sapnot par tālām zemēm: palīm, birzīm, macharadžu pilim un slavenām pilsētām. Gāja gadi, līdz ar gadiem auga ari Francis Murāns. 1940. gada pavasarī pār Latvijas zemi uzlēca jauna saule, kas plēpildīja visas latviešu darba taujas gadsimtu sapņus par brīvu un laimīgu dzīvi. Francis Murāns to nerēdzēja — viņš turpināja sapnot. Viņš nerēdzēja ari to, ka pēc gada jaunās dzīves kādā saulainā svētdienā pēkšņi satūmās jūras tālēs, apstājās ūkāt priedes,

* Fr. Murāns. «Sappu talumi» — «Sāpīgās zīmītes». 1947. g. 6. nr.

dzejniekam radīt pievilciu sievietes tēlu dzījā — «Parizieta». Pretstatā tam izdomātājam iestātam par elegantu parizieta, iestātam, kurš bija kļuvis tik parasta burzuziskajā literatūrā, Majakovskis tēlo bikiļu, smāgā un pazejošā darbā izmocītu sievieti: «...Lo-ti grūti klājas Parizieta sievieti, ja viņa neapnādors, bet strādā...»

Tādā kārtā Majakovskis vēl asāk izjuta, ka rupes par cilvēku, kādas nav domājamas un iespējamas kapitalistiskā valstī, ir padomju iekārtas lepnumi un garīgais spēks. Lūk, kāpēc, izstāstījis par Amerikas vislepkākās pilsētās industriālu kulturu, dzēnieks izsaucās:

Es apbrīnoju
Nujorkas pilsētu,
bet
cepure
no galvas nost neraušas.

Es pazīstu
pašu padomju cilvēku lepnumu:
uz buržužu skaitīties —
no augšas.

Liekši te vēl būtu daudz runāt un piebilst, cik Majakovskis bija pretīgs visas, ko mēs vēl arī arī saucam par zemošanos burzuziskās kulturas priekšā, un kā dzēnieks centās, izsakoties ar Gribojedova nemirstīgā komēdijas vārdiem, «iznīcināt šo tukšās, verdzīkās, aklās atdarināšanas launo garu», rībīgu, nozēlojamu «skumšanu pēc svešām zemēm...»

Padomju cilvēku pašu lepnumi lika Majakovskim dzījā «Mūsu jaunībai» iznīcināti izsmiet šo tamālīgo «launo garu» un riebīgo, nozēlojamu «skumšanu pēc svešām zemēm», kas ir sevišķi pretīgās padomju iekārtas apstāklos.

Nepelot un cienījot katru tautu un tās valodu. Majakovskis šīni dzījā apdzīdēja un cīldina krievu valodu, kas padomju laikmetā ir kļuvusi par visas pasaules valodu.

Ar lielu, skaistu pārliecību dzēnieks vēl saķe:

Ja būtu es
pat sīrms neģeris tālums,
tad tomēr
vecums nemāktu mani, —
es krievu valodu
tāpēc vien mācītos,
ka Lēpins
runāja tāni.

Šīs alzukturinošas vārdos ir izteiktas padomju krievu nacionāla lepnuma kveļas ižūtas:

Ar Majakovskim piemitošo plašo reizes apvārsni un lielo mīlestību pret tautiskumu dzēnieks ieteic mūsu jaunītēm skaitīties uz dzīvi bez «brillēm un uzaūšiem» un nemē visu, «kas labs mūsu zemē un kas labs citās zemēs». Un to darīt tāpēc, ka mūsu padomju cilvēku pašu lepnumam ir svešā katra nacionāla aprobēzotība un aizspre-dumi.

Apzinādamies savas zemes vadošo lo-mu un nozīmi, dzēnieks teica:

Un tev
kā cilvēces pavasarin,
kas cīnās dzīma,
nesa ziedus,
tev, tēvija —
nācīsma dim,
tev, republikai, dziedu!

DOKUMENTALĀS KINEMATOGRAFIJAS MEISTARI

P. SILS

kolovs un Aleksejs Sjominis. Abi vini piedēr padomju kinoproduktori jaunajai paaudzei: Maskavas valsts kinematografijs institūtu vini beiguši Tēvijas pāri prieķivakārā, bet kara laikā darbojās kā frontes kinoproduktori.

Boriss Sokolovs — apdzīvīnās kino reporteris, apvelīts ar lielu energiju un darba grību. Operatoru, it sevišķi kino reportieru, darbā vēl Mazums grūtību, jo sevišķi gadījumos, kad laikā vācīs citi dažāki objektīvi apstākli kāvē dažādu neatkarīgajam notikumu filmēšanu. Sokolova raksturīgā ipašībā ir pārvērtētās un ar vislepkāko enerģiju veikt režisors doto uzdevumu. Tā, piemēram, filmējot Ventspils jūrmalas zvejnieku dzīvi, laiks bija apmācies, vētrains. Gaidit uz Saulainu laiku neatīvā darba programma. Sokolovs veltīja visai pūles un prasmī, dotot apgaismojuma un ari saturu zināmā augstvērtīgās filmas kadrus. Viņa filmētās zīmētības vērtības, kā režisors asists, Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Tos vienā veicās arī apdzīvītās filmās.

Leonids Kristi ir viens no jāunās paaudzes apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja vienmēr lieļākās skēmes, līdz beidzot viņam uzticēja jaunatnes kino žurnala režisors pienākumus. Leonīds Kristi ir viens no jāunās paaudzes arī apdzīvītākajiem kino režisoriem. Pēc Maskavas valsts kinematografijs institūta beigšanas viņš vārātās galus strādāja Maskavas centrālajā dokumentālā filmu studijā kā režisors asists. Savā darbā L. Kristi uzrādīja

Jaunās demokrātijas zemes

UNGARIJA

1848. — 1948.

A. LIVANOVS

1848. gadā unguru tauta Ludvīka Košuta vadībā sācējās pret Habsburgu monarchiju. Uz laiku izdodas apklausītā liemužnieku reakciju un atseit feodālās kļaušas. Revolūcijas ģenerāli Gergejs, Bems un Dembinskis, kuru armijas nemītīgi iepūst brīvpārtīgību, sakauju vienu pēc otras vairākās Austrijas kēizās armijas.

«Svētā Aliance» ar tās faktisko protektoru, «starptautiskā žandarmu» Nikolaju I prieķīgāla mobilizē savus spēkus, lai noslēptu revolūciju Ungarijā. Eiropas reakcionāre valdnieki saprot, ka sekmju gadījumā ungaru revolūcija var atdzīvināt tikko ar pūlēm un asinīm apspiesto revolucionāru kustību Rietumeiropā.

1849. gads. Ungarijas feodāla aristokratija nodevīgi salīgt ar Habsburgiem. Buržuažija svārstības un nespēj turpināt ceļu līdz galam. 11. augustā Košuts tiek atstumts no varas. 13. augustā jaunā kompromisa valdība kapitulē. Simtiem revolucionāru tiek pakārti, nošauti, ielodzīti cietumos, tūkstoši emigrē. Reakcija uzvarējusi. Revolūcija ir apspiesta.

Tā Ungarija atkal nonāk atkarībā no Habsburgiem. Palet gadu desmiti... Mainās kronēti un nekrōni valdnieki; ja neskaita išo Padomju varas pastāvēšanu 1919. gadā, ko brutalu likvidēja Antantes Balkanu armija un Horthy šovinistiski fašistiskās bandas, nemainījās tikai viens — tautas masu beztiesiskais stāvoklis, nabadzība, tumšība.

1944./45. gads. Padomju Armija vēsturiskās kaujās pie Budapeštas un Balatonas iznīcina 11 Hitlera izlases tanku divīzijas — asinīnā «firera» pēdējo cerību. Ungarija ir atbrīvota.

Jau 1944. gada beigās Ungarijas «Nacionalā neatkarības fronte», ko radīja pēc Ungarijas komunistiskās partijas priekšlikuma un kurā bez tās ietilpst vēl socialdemokrātiskā, nacionālā zemnieku un sīkzemnieku partija, saņauja Pagaidu Nacionalo sapulci un radīja pagaidu valdību, kas pieteicās kāru Vācijai. 1946. gada 31. janvāri Nacionālā sapulce pieņemēja likumu par monarhijas likvidēšanu un republikas dibināšanu. Viens no svarīgākajiem soļiem demokrātijas stiprināšanai bija 1945. gada izdarītā zemes reforma, kas izrāva reakcijai tās svarīgāko ekonomisko balstu uz laukumiem — liemužnieku latifundijas. 650 tūkstoši bezzemnieku un sīkzemnieku dabūja zemi. Tas stipri veicināja gadu simteniem apspiestās zemnieku masas iesaistīšanu aktivā politiskā cīņā un pavēra zemniekiem ceļu uz materiālu labklājību un piedalīšanos kulturas dzīvē.

Sīs lielas pārmalības, kas radīja

Arī demokrātisko likumdošanu cieši saistīts valsts saimniecības jauncelmes dārbs. Nacionālās partijas lieklās bankas, transportu, elektrostacijas, ogļu ūčas un pārnemot valsts aizgādībā svarīgākās rūpniecības uzņēmumus, valdība guva iespēju sekmiņi organizēt tautas saimniecības atjaunošanu.

Lai ilustrētu Ungarijas saimniecības stāvokli pēc kara beigām, pieteik minēt šādus faktus. Lieklāko Ungarijas rūpniecības mašīnas izveda, vāciešiem atkāpīties. 40% visu Ungarijas dzelzceļa bija nelietojamā stāvoklī. Vācieši aizveda lieklāko daļu vagonu un lokomotīvu. Ungarijas finances atrādās pilnīgi chaosā. Nauju skaitīja vairs tikai miljonus un miljardus. Kāds populārs Budapeštā jokdaris palaida joku (kas bija gan ļoti tuvs iestenībai), ka, lai nopirktu kilogramu desas, vajag nemēt līdzi divus kilogramus naujās.

Neraugoties uz visu to, Ungarija

saimniecībos un politiskos priekšnos teikumus tautas demokrātijas nodibināšanai Ungarijā, nevarēja notikt bez cīpas pret iekšējo un ārējo reakciju. Anglu un amerikānu imperialisti un vīnu vētējā aģentūra — liemužnieki, kapitalisti un daļa klerikalo aprindu centrās visiem spēkem aizkavēt Ungarijas demokrātisko attīstību. Sajos cītienos vīni mēģināja balstīties uz sīkzemnieku partijas labo spārnu (kas faktiski reprezentēja visu, tikai nezemnieci).

1946. gada decembrī tika atklāta sazvērnieku grupa, kurā piedalījās Kovāčs, Varga un citi sīkzemnieku partijas valdības labā spārnu vadītāji. Si sazvērnieku organizācija, kas gatavoja bruņotu apvērsumu, bija cītēsi saistīta ar ASV un Anglijas reakcionārām aprindām. Tiesas procesu laikā tautas masas pieprasīja visstāvgrāko sazvērnieku sodīšanu un nesaudzīgu cīnu pret reakciju. 1947. gada augustā vēlēšanas, kurās kompartija guva lielāko balsu skaitu, bija spīgīs pierādījums tautas masu patiesajai nostājai.

Cīna ar reakciju nav vēl beigusies.

Ja līdz šim satiekts reakcionāras sīkzemnieku partijas labais spārns, ja likvidēta Pfeifera atklāti profašistiskā partija, tad vēl darbojas Barankoviča partija, ap ko grupējas ievērojami reakcijas spēki. Sagraut demokrātisko partiju koaliciju sen mēģināja arī socialdemokrātijas labā spārna līderi, kas līdzīgi Bevinam un Blumam tiko pēc imperialisma aģentu lauriem. Tomēr darba lauds deva šiem strādnieku šķiras no devējumiem cīnību atbildi, izslēdot tos no partijas un pieprasīt cīsējā sadarbību un apvienošanos ar komunistiem. Sie notikumi, pretēji reakcijas cītēm, nevājināja, bet gan stiprināja Ungarijas demokrātiju, radīdam iepriekšnoteikumus abu strādnieku partiju pilnīgai apvienošanai. Vienotā strādnieku partija ir Ungarijas tautas demokrātijas drošākais balsts.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota viena pozīcija pēc otras. Ungarijas draudzība ar PSRS sarga to pret īrējās reakcijas varīmāgo ietaukšanos. Tautas demokrātijas cīnītieši ietaukšūs visplānskās tautas masas, un to prieķīgā iet kaujās rūdītā komunistiskā partija. Ungarija izgājusi uz Saulainā tautas demokrātijas un socialisma cīnīcības celā.

1948. gads. Demokrātiskajā Ungarijā nevar atkārtoties 1918. gada revolūcijas klūdas. Iekšējās reakcijas galvenie spēki ir sakauti. To atliekām tiek atkarota

TEATRA UZPLAUKUMS

J. PURIŅŠ

Daugavpils Krievu dramas teatris pēdējā laikā guvis ievērojamus panākumus. Skatītājam parādīti vairāki vērtīgi inscenējumi. Pie tādiem jāpieskaita oriģināli noformētā Gou un d'Juso luga «Dzilās saknes», brāļu Tušku un Šteinina «Provinces gubernators». A. Ostrovskas «Dzīvā vietā» un, beidzot, izrāde koncerts, kurā aktieri veiksmīgi atklāja sava talanta daudzpusību, apliecinājās lielas iespējas skatuves mākslas mazajās formās.

Neaproboēzoties ar tā sauktajiem tradicionālajiem žanriem, radīt spilgtas, krāsu bagātas izrādes, veicināt aktieru attīstības vispusību — lūk, tādi bija uzdevumi, kurus, uzņemoties Daugavpils teatra māksliniecisko vadību, stādīja sev B. Ročins. Audzinādams aktierus dažādos žanros, B. Ročins ievērojami paplašina teatra māksliniecisko diapazonu, sekmīgi ieklaudams teatra darbības lokā gan dramu, gan muzikalo komediju un vodevilu.

Teatris gatavo ari Lapīna lugu «Laika noslēpums». Šis darbs stāstīs par mūsu slavenajiem stikliniekim stachanoviem, ražošanas novatoriem.

Izrāžu koncertu ciklu turpinās skatuviskiem līdzekļiem veidotās politiskas apskats «Neskates uz rietumiem». Sāda veida pasākums peina ievērību, jo tas stimulē estrades priekšnesumu vispārējā limena celšanos.

Teatra kulturālā un sabiedriskā iedarbību uz plānu apkārtī veicina ciešā saskare ar darba laudīm un skolu jaunatni. Notikušas viesizrādes Rēzeknē, Ilūkstē, Krāslavā un citos aprinku centros, teatra mākslinieki Valicka, Guseva un Skibīns apmācīja dažādus mākslinieciskās pašdarbības pulcīnus, speciāli bērniem teatris sagatavojs

Michalkova lugas «Sarkanais kaklauts» uzvedumu ar Daugavpils pionieru un skolēnu līdzdalību izrādē.

Viss teiktās liecina, ka rosiņais un nemītīgi augošais teatris ir pelnījis, lai to vispusīgi un lietrotīgi atbalsta. Tādu Mākslas lietu pārvalde, Latvijas teatru biedrība un Daugavpils sabiedriskās organizacijas šim teatrīm veltītās vērības. Daugavpils teatrīm trūkst pastāvīga kontakta ar citiem Latvijas māksliniekiem, trūkst kritisku novērtējumu republikanskajā un vietējā prese, un tas apgrūtina vairāku noņēptu trūkumu un klūdu izskaušanu.

Sai sakarā vispirms jārunā par lugu idejiski politiskā saturā atklāšanu izrādē. Nereni uzvedumos jūtama pavirša, nepietiekams sums politiskā momenta pasvītrošanā, vērojama aizraušanās ar ārēju teatralitāti uz lugas idejas atklāšanas rēķina. Lugās «Uzticība» un «Provinces gubernators» nepietiekamī «pārdomātī» padomju «cilvēku tēli». Piemēram, «Provinces gubernatoru» pulkveža Kuzmina tēls aktiera Farinovska izplīdījumā ir vienpusīgs un schematisks. Tēla schematisms ipaši skaidri redzams blakus rūpīgi niansētajam burgomistru Drekslera tēlam aktiera Medvedeva veidojumā. Ne viscaur var piekrist atsevišķu lomu traktējumam A. Ostrovskas lugā «Dzīvā vietā». Šī komēdia, kas satiriski atklāj kapitalisma plēsonību, inscenēta naturalistiskos tonos. Bezsdunova drūmaiš tēls parādīs bez jebkādas ironijas, tāpēc visai izrādei piešķirta nepareiza tragedijas noskana.

Bet teatris ir pietiekami mākslinieciski spēki, lai pareizi atrisinātu vissarežīgi-

tākos laikmetīgā un klasiskā repertuara tēlus. Aktieri I. Medvedevs, B. Goranovs, N. Farinovskis, aktrises O. Skibīnska, A. Korolova, M. Orlova, E. Izjumova un vairāki citi viņu līdzdarbinieki ir pamats kriestnam teatrim. Literārā vārtājā un teatra kritikas regulāras iedarbības trūkums, vietējā lalkraksta «Latgaliskaja Pravda» pasivitāte teatra darba angaismošanā ir apstākļi, kuri nevis veicina teatra augšanu, bet gan palīdz iesaknoties un nostiprināties tām klūdām, kuras viegli varētu novērst.

Jāzīmē ari nepietiekamā vērība skatītāju organizēšanai. Šai lietā vienādi vairojama kā teatra direkcija, tā ari pilsētas sabiedriskās organizacijas. Kulturas nams, kas novietojies tai pašā ēkā, kurā darbojas teatris, varētu daudz palīdzēt teatram. Bet notiek pretējais — premjeru un kārtējo teatra izrāžu laiki kulturas nams rīko deju varakus. Kulturizlīdības iestāžu Daugavpils nodalas vadītājs Beskins acīm redzot uzkata teatri par iestādi, kas konkure ār kulturas namu un tādēl nevēlamu tā komercializāciju un «dejiskājiem» pasākumiem. Atbalstu sanem dažāda mazvērtīgas estrades trupas, kas uzstājas koncertzālē un kaitē teatra darbībai, lai gan teatra un kulturas nama sadarbība varētu nodrošināt estrades koncertus ar saturīgiem priekšnesumiem.

Daugavpils Krievu dramas teatris aug. Tā darbība ir vislielākā atbalsta un uzmanības vērtā. Būtu vēlams, lai pieredzes apmainas kārtībā ar Rīgas Krievu dramas teatru Daugavpils skatuves mākslinieki varētu viesoties Rīgā. No tā, protams, iegūtu abi teatri un to skatītāji.

Gatavoties lietišķas un tēlotājas mākslas pašdarbības skatei

Padomju Armijas
30. gadadienai veltītā izstādē Maskavā ar saviem darbiem piedalīties ari vairāki Latvijas padomju tēlotāji mākslinieki. Uzņemumā — A. Zviedris pie savas gleznas «Lidmašīnas pārlidojās».

B. Vdovenko foto

Lai ikiens no tiem tūlit uzsāk gatavoties skatei. Loti svārigi, lai skatē eksponēto darbu raksturus un tematiku būtu cieši saistīti ar šodienas dzivi, ar komunistiskās celtniecības aktualu uzdevumu atrisināšanu. Daudz plašā jāizvērs lietišķas un tēlotājas mākslas pašdarbības pulcīnu tikls pie tautas nāmiem un klubiem. Pilnīgi jāizmanto palīdzība, ko pulcīpiem var sniegt profesionālie mākslinieki un lietpratēji.

Apriņķu kulturas namos vai novadu pētnīšanas muzejos lietišķas un tēlotājas mākslas pašdarbības izstādes jāatklā 1. jūlijā, bet republikanskā izstāde Valsts centralajā vēstures muzejā — Padomju Latvijas dziesmu svētku priekšvakarā.

E. Laipnicks

APSTIPRINĀTS KINO

PSRS Kinematografijas ministrijas Mākslinieciskā padome apstiprinājusi Fr. Rokpelna un V. Krepsa scenariju par lielo latviešu tautas dzeinieku un revolucionāru Jāni Raini. Mākslinieciskā

SCENARIJS «RAINIS»

padome autoriem kopā ar inscenētāju deva norādījumu padzīlināt Raina tēlu, pievērtot scenarija literari mākslinieciskā apdarī.

PAZĪNOJUMI

Latvijas Padomju rakstnieku savienība (Kr. Barona ielā 12) trešdien, 21. aprīlī, plkst. 19.00 notiks jauno rakstnieku vakars. Savus darbus lasīs rakstnieki, jauno autoru semināra dalībnieki.

Latvijas Valsts izdevniecība pazīno, ka 1946. gadā latviešu valodā izdotajā J. Kononova grāmatā «Stāsti par Lenīnu» ir ievietotas mākslinieces A. Davidovas ilustrācijas, kuras nemtas no analogiska izdevuma krievu valodā.

A. Dukurs,

Latvijas Valsts izdevniecības direktors

IZNĀKUSI «KAROGA 3. BURTNICA

Iznākusi žurnala «Karogs» 3. (marta) pilsētās saimniecības stāvoklis, uzdevumi un perspektīvas; N. Nikolajeva-Bergina raksts «Gorkijs — cīnītājs par darbu laužu starptautisko solidaritāti; prof. P. Birkerta raksts «Gorkijs un folklorā»; doc. Jāņa Niedres raksts «Par «viena plūduma» teoriju latviešu literatūras zinātnē»; Jāņa Klavīra raksts «Jauni dokumenti par J. Raini»; Jāņa Granta recenzija par Monta Kromas «Svinīgo solījumu»; Valerijs Vasaras recenzija par Ernesta Klusā-Eferta darbu izlasi; Alberta Jansona «Satīra cīnā pret reakciju un tumsonību».

Mākslinieciskajā pielikumā: Kārlis Miesnieks «Latvijas PSR Tautas mākslinieces Bertas Rūmnieces portrets» un Artura Dubura «Ostā» vienkāršā reprodukcija.

Drizumā iznāks jaunas grāmatas: VL. Stavskas «Ieskrējiens», Džeka Londona «STĀSTI», krājums «Padomju literatura un mūsdienu Rietumu literatura»

2. KOLONIZATORI

Pēc ASV, Anglijas un Francijas ārlietu ministru Londons apspriedes neviens vairs nešaubījās par imperialistu nolūkiem sadalīt Vāciju un pārvērtēt tās rietumu daļu par amerikānu kapitalu koloniju. Zinagi, ka tieši tā šo stāvokli novērtē pēc amerikānu licences iznākošais laikraksts «Stutgarter Zeitung». Šis avizes ievadrakstā redaktors Erichs Sairers rakstīja: «...Mums jāsamierinās ar Vācijas sadalīšanu, kas galīgi izlemta Londonā. Pati par sevi saprotams, ka Rietumvācijas republikai būs nepieciešama amerikānu palīdzība un vadība ne tikai tagad, bet arī daudz turpmākajos gados. Rietumvācijai vārda par terminu — eksports. Tam veltīt raksti avīzes, par to runā neskaitāmās apspriedēs un preses konferencēs.

Par ko tad isti runā? Par vācu eksporta palielināšanās iespējām? Par atjaunošanas izredzēm vācu kīmiskajai rūpniecībai, elektrotehnikai, mašīnbūvei, kas līdz karam bija tik slavenas par saviem ražojošiem? Nē. Runā par oglu un citu izejvielu eksportu, kurā ieinteresētas Anglija un Amerika. Pēc angļu un amerikānu gribas Vācija, kas priekškara gados ieveda izejvielas par simtiem miljoniem marku, pēkšņi ir kļuvusi par zemi, kas eksportē izejvielas. Oficiāli dati liecina, ka 1946. gada 19. un 1947. gada pirmajos 3 ceturkšņos 95% Bizonijas eksporta sastādīja izejvielas un tikai 5% — gatavā produkcija. Šai sakarā laikraksts «Berliner Zeitung» ar rügtumu rakstīja: «Pat bijušā angļu koloniju Indiju visneizdevīgākā laikā izveda tikai divas reizes mazāk, gatavas produkcijas nekā izejvielu...»

Kādi «solī» un uz kādiem noteikumiem būs atlauti Rietumvācijai?

Rietumvācijai okupējošo lielvalstu politiku pirmā kārtā diktē angļu un amerikānu monopolu intereses. Tas sevišķi skaidri izpaužas Maršala plānā. Šai plānā paredzētos kreditus virza, nevis lai atjaunotu un attīstītu Rietumvācijas rūpniecības civilās nozarēs, bet gan — lai attīstītu rūpniecības nozarēs, kurām izejvielu ražošanas raksturs, piemēram — oglrūpniecību un to daļai metalurgiju. Rezultātā, kā to norādīja biedrs Molotovs, daudz kas no tā, ko Vācija varētu ražot pati savās fabrikās un rūpniecības, būs jāimportē no citām valstīm. Turklāt tiek darīts viss iespējamais, lai nodrošinātu tieši no Amerikas nākošā importa pieaugumu. Vācijas rietumu daļas ekonomiskā atkarība

D. BEREZINS

Eksporta «lauvas tiesu» — 60% — — saistīda ogles. Vienā pašā 1946. gadā no Rietumvācijas izveda 23 miljoni tonnu oglu.

Vai šīs ogles Vācijai nav vajadzīgas? Tā tas nav. Kurināmā bāds šeit milzīgs. Oglu trūkuma dēļ Bizonijā apturētais trūkums, ārziņu kapitalisti atklāti aplaupa Vāciju un ledzīvojas milzīgās bagātībās. Lūk, tāds izskatās eksports, ko Beving liekligi nosauca par Vāciju «glābēju».

Pasaules tirgū ogles maksā 18—20 dolari par tonnu, angļu un amerikānu eksportierī. Vācijā tās iepērk par 9—10 dolariem. Šī operācija lāva kolonizatoriem vienā pašā 1946. gadā nopeinīt 250 miljonus dolaru. Tādu pašu milzīgu angļu un amerikānu uzpīcēji gūst ari no kokmateriālu un metālu lūznu eksporta. Par katru izvesto mežmateriālu tonnu Vācijas kontā ie raksta 2 dolarus, bet cena pasaules tirgū sasniegusi 11—16 dolarus. Tādā kārtā šī machinacija ar kokiem lāva anģliem nopelnīt ne mazāk par 400 miljoniem dolaru.

Bet angļu un amerikānu imperialistiem ir vēl cits mērķis, kas izskaidro foršēšanu. Traucēdamī angļu un amerikānu zonas rūpniecības apgādi ar jēliem, aizjūras dolaru «karali» grauj no vācu konkurencē pasaules tirgū. To spiesta atzīt pat angļu avīze «Manchester Guardian». 1947. gada 8. maijā tā rakstīja: «Nav noslēpums, ka angļi vācu rūpniecības nozarēm liegtā atlauja visus savus dzelzs krājumus, bet pat

ik gadus ieveda 20 miljonu tonnu dzelzs rūdas.

Brinumu Bizonijā nav. Eksportēt izvejvības Rietumvācija uzsāk tikai tāpēc, ka tas izdevīgi angļu un amerikānu monopolijām. Izmantojot kontroles trūkumu, ārziņu kapitalisti atklāti aplaupa Vāciju un ledzīvojas milzīgās bagātībās. Lūk, tāds izskatās eksports, ko Beving liekligi nosauca par Vāciju «glābēju».

Pasaules tirgū ogles maksā 18—20 dolari par tonnu, angļu un amerikānu eksportierī. Vācijā tās iepērk par 9—10 dolariem. Šī operācija lāva kolonizatoriem vienā pašā 1946. gadā nopeinīt 250 miljonus dolaru. Tādu pašu milzīgu angļu un amerikānu uzpīcēji gūst ari no kokmateriālu un metālu lūznu eksporta. Par katru izvesto mežmateriālu tonnu Vācijas kontā ie raksta 2 dolarus, bet cena pasaules tirgū sasniegusi 11—16 dolarus. Tādā kārtā šī machinacija ar kokiem lāva anģliem nopelnīt ne mazāk par 400 miljoniem dolaru.

Bet angļu un amerikānu imperialistiem ir vēl cits mērķis, kas izskaidro foršēšanu. Traucēdamī angļu un amerikānu monopoliju interesi, noteiktas tik augstas cenas, ka par to pēc pārdošanu pasaules tirgū nekādas pat domāt. Angļu ministri Vācijas okupācijas lietās lords Pakenhems nesen paziņoja: «Pastāvot pašreizējām cēnām, vācu preces nav spējīgas pārplūdināt pasaules tirgū». Atzinības cēnās 300 reizes, elektrotehniskās rūpniecības ražojumu eksports — 200 reizes.

Ja kādai vācu firmai izdodas izlauzīties pāri visiem šķērsliem, tad tālāk šī firma sāduras ar tā sauktā norēķinu kursu, kura sietam cauri izklūst tikai tas, kuru pasaules tirgū redzēt labpētīt angļu un amerikānu monopolistiem. Tām vācu preces, kuras spētu kārtēti ietilpīt angļu un amerikānu monopoliju interesi, noteiktas tik augstas cenas, ka par to pēc pārdošanu pasaules tirgū nekādas pat domāt. Angļu ministri Vācijas okupācijas lietās lords Pakenhems nesen paziņoja: «Pastāvot pašreizējām cēnām, vācu preces nav spējīgas pārplūdināt pasaules tirgū». Atzinības cēnās 300 reizes, elektrotehniskās rūpniecības ražojumu eksports — 200 reizes. Ja kādai vācu firmai izdodas izlauzīties pāri visiem šķērsliem, tad tālāk šī firma sāduras ar tā sauktā norēķinu kursu, kura sietam cauri izklūst tikai tas, kuru pasaules tirgū redzēt labpētīt angļu un amerikānu monopolistiem. Tām vācu preces, kuras spētu kārtēti ietilpīt angļu un amerikānu monopoliju interesi, noteiktas tik augstas cenas, ka par to pēc pārdošanu pasaules tirgū nekādas pat domāt. Angļ